СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 193. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 2-го жовтня 1945. No. 193. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 2, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД УЖЕ ГОТОВИЙ ПОЧИНАТИ РОБОТИ НАД ВЕЛИКИМИ ПРОЄКТАМИ

Уже цієї осени інжинїри армії готові почати роботи над управильненням рік і розбудовою пристаней. Ці проекти мають коштувати приблизно півтора біліона долярів і вони вже одобрені конґресом. Ще лише мають призначити на них гроші. Найбільше розбудов і реґуляцій пляновано в стейті Ню Йорку, опісля Пенсилвенії. Мають уреґулювати ріку Гудсон і допливи в північній частині стейту і получення з Великими Озерами. Ріку Делевар мають зреґулювати з Філядельфії до моря, дальше канал Чезепік і Делевар. Із пристаней згадують міста над Великими Озерами.

НАЛАДНАЮТЬ СТРАЙКИ.

Пресові бюра приносять такі вісти із страйкового поля: Послугачі при елевейторах в нюйорських будинках рішили здатися на посередництво ґубернатора Дюія і вернути до праці в понеділок 1. жовтня. Посередником для переговорів іменований суддя Франкенталер. — Тому, що бизнес у Ню Йорку був стриманий вчасі страйку, кравецький промисл заповідає небувалий рух у продажу убрань біжучого тижня. Кажуть, що підприємці втратили $50,000,000 внаслідок страйку. — Зогляду на труднощі, які виринули вчасі переговорів у нафтовім промислі, уряд задумує перебрати рафінерії нафти під свою контролю, як це бувало вчасі війни і наладнати відносини на підставі воєнних уповажнень. — 200,000 телефонічних службовиків заповіли страйк на телефонічних лініях в цілому краю як протест проти цього, що уряд розвязав один відділ юнії Вестерн Електрик Емплоїс Асошіейшен. — У Дітройті адміністратор 174 відділу Юнії Автомобілевих Робітників усунув 17 урядовців цього відділу з їх становищ за те, що вони не піддалися вказівок предсідника юнії, щоби покінчити страйк і вертати до праці.

Підприємці копалень мягкого вугілля обвинувачують Джана Дж. Луїса, предсідника майнерської юнії, що він хоче викликати незаконний страйк майнерів, коли вмішався в справи страйку майнерських наглядачів.

УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ ПРИ ПОПИСІ.

В неділю 30. вересня відбувся Попис Міжнародніх Танців в Ботанічному городі в дільниці Ню Йорку Бронксі з нагоди кампанії Нешенел Вор Фонд. Газети на першому місці дають признання ґрупі Денс Юкрейн під проводом Анни Яловеґи.

ПРЕЗИДЕНТ НАКАЗУЄ АЙЗЕНГАВЕРОВИ ЗАОПІКУВАТИСЯ ЖИДАМИ В НІМЕЧЧИНІ.

Президент Труман видав наказ ґенераловi Айзенгаверови, начальному командантови американського війська на окупації в Німеччині, щоб він ліпше заопікувався жидами на цій території, яка є під його адміністрацією. Це доручення видав президент на основі звіту, зложеного Ирлом Дж. Гарисоном, про положення скитальців, а особливо жидів в Німеччині. Гарисон виказав, що жиди дальше остаються в таборах, як було за націстів і дальше вмирають, лише, що їх ніхто не вбиває. Президент домагається, щоб випустити жидів з таборів і дати їм мешкання, хочби треба було з них усунути німців.

Президент видав теж зазив до британського премієра Етлія, щоб Велика Британія вітворила Палестину для іміґрації 100,000 жидів з Европи.

СЕНАТ ПРИНЯВ ЗАКОНОПРОЄКТ РОБОТИ ДЛЯ ВСІХ.

У пятницю 28. вересня сенат 71 голосами проти 10 приняв плян Морея дати роботу для всіх. Законопроєкт змінений в дечім від первісного проєкту, одначе він прийшов як компроміс уряду і різних критиків. Законопроєкт ґарантує кожному безробітному право домагатися праці від уряду, коли не може найти деінакше.

Заки прийшло до голосування над ґарантією праці, сенат приняв одноголосно поправку до цього проєкту, щоб уряд творив потрібні варстати праці не позиченими грішми, але грішми з податків. У такий спосіб до сфінансування роботи для кожного причиняться ті, що мають маєток, бо будуть платити від нього відповідний податок на урядові проєкти праці. — Проєкт ще не приняла палата репрезентантів, де щойно відбуваються переслухання перед комісією.

АМЕРИКА МАЄ ХАРЧІ ДЛЯ ГОЛОДНИХ В ЕВРОПІ.

Департамент рільництва оприлюднив, що має доволі харчових припасів для продажі орґанізації УНРРА для перевозу голодним в Европі. Цей звіт проголошено на те, щоб конґрес ухвалив близько 2 біліони долярів на поміч для УНРРА для закупна цих харчів. Звіт УНРРА виказує, що харчове положення в Европі є критичне й тому поміч з Америки не терпить проволоки.

Італія дістане повну самоуправу ще цеі осені

Майже ціла передвоєнна Італія дістане повну самоуправу ще цієї осени, як це оприлюднює Аліянтська Комсія через уряд у Вашинґтоні. Лише незначні смуги в північній Італії не будуть піддані під італійську адміністрацію, бо їх доля ще не вирішена міжнародніми чинниками. Вони остаються дальше під адміністрацією Аліянтської Комісії.

АЙЗЕНГАВЕР ВЗИВАЄ АЛІЯНТІВ ПІДДВИГНУТИ НІМЕЧЧИНУ

Ґенерал Двайт Д. Айзенгавер переслав Спільному Аліянтському Штабови звіт з адміністрації за місяць липень. В ньому виказує американський ґенерал для вжитку Злучених Держав, Англії, Росії й Франції свої спостереження над теперішним станом Німеччини. Він приходить до висновку, що Німеччина є в стані банкротства і тому потребує для свого втримання піддержки Аліянтів. При цій нагоді виказує Айзенгавер те, що потрібно перевести в Німеччині.

Він теж цифрами виказує, як переведено в американській смузі денаціфікацію, а саме: до кінця липня арештовано 80,000 націстів; призначено на арешт ще 35,000, а крім того оправдано в переслуханню 80,000 підозрілих в націзмі урядовців.

АРҐЕНТИНСЬКИЙ УРЯД ЛАГІДНІЄ

Арґентинська поліція випустила з тюрем багато політичних вязнів, які дісталися до тюрми внаслідок підозріння, що брали участь в революції ґенералів у Кордові. Директор поліції в Буенос Айрес твердить, що лише яких 8—10 осіб залишилися ще в тюрмі, одначе найменше 12 визначних професорів не видко на їхніх становищах. Багато політично підозрілих осіб повтікали до чужоземних амбасад і там дістали захист перед арештом.

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР НА КОНФЕРЕНЦІЇ У ПРЕЗИДЕНТА

Канадійський премієр В. Л. Макензі Кінґ відбув довшу конференцію з президентом Труманом у Вашинґтоні. На запит ґазетярів дав вияснення, що його розмова була „неоцінена". З Вашинґтону поїхав Кінґ до Лондону.

Сталін хоче дістати шість біліонів долярів як позичку на відбудову краю

Сенатор Клод Пепер подає з Каїра свої враження з майже одногодинної розмови з совєтським ґенераліссімусом, Йосифом Сталіном. Він прибув до Москви на розмову з Сталіном як член Сенатського Комітету Для Справ Заграничних, який то Комітет має великий вплив на формування американської заграничної політики. Сенатор хотів довідатись з першого совєтського джерела про певні справи, зокрема, які є головні завдання совєтської внутрішньої й заграничної політики. Сталін відповів, що Совєти хочуть у першу чергу направити шкоду, яку нанесла війна, піднести промислову силу краю, як і життєвий стандард населення. Саме на те хоче дістати в Злучених Державах позичку в сумі шість біліонів долярів. Казав, що ті гроші не будуть вжиті на воєнні цілі, а тільки на мирну розбудову. Теж казав, що Совєти вже здемобілізували до чотири міліонів вояків, та що червона армія буде зменшена до третини воєнного стану. Далі говорив про потребу сильної руки супроти Німеччини і Японії. Теж заявився за те, щоби Рурську область відступити Франції. Сенатор Пепер сказав Сталінови, як його в Америці многі „обожають" і називають „Дядько Джов'," що приняв Сталін з усьміхом і подякою від себе і Совєтів.

ПОЛЬСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ НЕ МОЖЕ ЗАБУТИ ЗА ЛЬВІВ І ВИЛЬНО

Варшавський польський уряд продовжив польському підпіллю речинець здачі до 15. жовтня. Каже, що коли члени підпілля, що ховаються по горах та різних неприступних місцях, до цього часу не здадуться і не повернуть до цивільного життя, то будуть трактовані як „фашисти, що помагали Німеччині" і ніщо інше. Знов ґазета, що її видає польське підпілля, остерігає своїх членів, щоб не вертали і не довіряли підступови уряду, що є оруддям Москви. Та замітне, що це підпілля бере тому урядови за велику вину те, що згодився відступити Совєтам східні землі, зокрема Львів і Вильно.

ЛЯНҐЕ СТАЄ ЗНОВ ПОЛЬСЬКИМ ГРОМАДЯНИНОМ

Оскар Лянґе, років 41, прибув до Варшави і набуває польське громадянство, щоби стати польським амбасадором у Вашинґтоні. Він прибув до Злучених Держав на студії в 1934 році, користаючи з Фундації Ракефелера. Потім прибув другий раз в 1937 році і вчив в університетах в Стенфорд і Шікаґо, набувши американське громадянство в 1943 році. Свої політичні погляди назвав „лівими", а Польщу вважає „мостом між Росією і західними потугами".

ЗАПОВІВ ҐЕНЕРАЛЬНУ ЧИСТКУ З НАЦІСТІВ

Ніякий нацiст не є незаступимим. Всіх їх треба усунути з урядів, а теж покарати злочинців. Таке заповів д-р Вільгельм Геґнер, новий премієр Баварії.

З КОЖНИМ ДНЕМ ВЕРТАЄ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ВОЯКІВ.—Це „Европа", один з найкращих давних німецьких кораблів, що є третим з ряду щодо величини, а тепер перевозить американських вояків з Европи до Америки. Ця сцена представляє „Европу", як вїзджає до нюйорської пристані.

МЕКАРТУР ЗАТІСНЯЄ ЕКОНОМІЧНУ КОНТРОЛЮ НАД ЯПОНІЄЮ

Аліянтська окупаційна влада перебрала під свою контролю 21 найбільших банків в Японії. Перед кожним з них стоїть тепер варта з американських вояків. Сталося це не тільки в Токійо, але й в інших містах. Це ті банки, які фінансували японську економічну аґресію в Азії й на Пацифіку, себто те, що треба назвати грабунком і визиском підбитих країв. Банки давали теж гроші на піддержання величезної армії. Великим шеровцем у тих підприємствах був у першу чергу японський цісар. Окупаційна влада вдаряє отсим в „економічний імперіялізм" Японії.

ПРОТИ ШІНТО.

Американська окупаційна влада возьметься тепер за дослідження японської „державної" релїґії, відомої під назвою Шінто. Іде тут не про саму релїґію, а про те, що вживано релїґійного культу для підтримування мілітарного духа і мілітарної касти, яка використовувала релїґію для своїх цілей. Шінто побудоване на японській мітеольоґії про божеське походження японського цісаря, що ніби має бути нащадком богині сонця.

ПІДУТЬ ДО ТЮРМИ.

Ті самі тюрми, чи там концентраційні табори, демучено недавно американських вояків як японських полонених, будуть тепер ужиті на те, щоб приміщувати такі колись високі японські особистости, як от бувший японський премієр Тожо. Він, як відомо, пробував покінчити себеґубством, та його відратовано і за тиждень він уже буде в такім стані, що відвезуть його з Йокагами до Оморі, себто тої тюрми, що її добре памятають многі американські вояки. До тюрми заженуть ще 22 ґенералів та інших бувших японських достойників, що тепер будуть поставлені перед суд як воєнні злочинці.

ВІДПОВІДЬ НА ЖИДІВСЬКІ ЖАЛІ.

Сам президент Труман забрав слово в в справі поганого положення жидів-біженців в Німеччині під американською окупацією. Дав теж ґен. Айзенгаверови наказ, щоби відносини в тих жидівських таборах негайно поправлено. Юнайтед Прес подає з Франкфорту над Меном, себто з міста, де є головна окупаційна кватира, що високі американські офіцири заявляють, що вони не хочуть критикувати президента, а тільки стверджують, що відомости, на яких оперта заява президента, є старі. Кажуть, що так було тому три місяці, а тепер є цілком інакше, як щодо харчів, так і щодо приміщення, та що все те находиться „в знаменитім стані", коли брати під увагу, що все довкруги зруйноване, та як живе населення. Ті відносини ще далі постійно поліпшуються. Теж кажеться, що в таборі є 25,000 жидів.

КРИТИКУЄ ТРУМАНА.

З Ню Еелі (Індія) звідомляють, що Мавляна Азад, президент Все-Індійського Конґресу, осудив домагання президента Трумана, звернене в сторону Анґлії, щоби допустити більше жидів до Палестини. Казав, що населення Індії держить з арабами в Палестині й є проти дальшої жидівської еміґрації.

ГРОЗЯТЬ „СВЯТОЮ ВІЙНОЮ".

В Дамаску, Сирія, магомеданські релїґійні провідники виготовили меморандум, звернене до Аліянтів, в якому кажуть, що якщоб вони хотіли поділити Палестину, щоб таким чином впустити більше жидів до того краю, то це доведе до „Святої Війни", яку попруть теж інші арабські держави.

СОЦІЯЛІСТИ ГОРОЮ.

Поміркованi ліві, себто соціялісти, здобули в Франції при виборах більшість. Другими є християнські соціялісти, що їх представником є теперішний міністер заграничних справ, Жорж Бідолт. Комуністи зискали найбільше по промислових центрах.

БІДА З МОЛОТОВИМ.

Перша сесія Ради Міністрів Заграничних Справ Пятьох Потуг буде замітна з цього боку, що на ній передував весь час Вячеслав Молотов, совєтський комісар заграничних справ. Він говорив кожного дня годинами. І так було до неділі, коли то говорив дві і пів години, щоби зібрати докупи, що було предметом нарад і що можнаб з цього подати до загального відома. Американські кореспонденти кажуть, що інші делеґати дрімали слухаючи монольоґу. Толкують собі це говорення тим, що Молотов хоче тим продовжати наради, а це тому, бо мусить за кожним разом питатись Москви, себто Сталіна. Молотов мав теж „промахнутись", бо не держався строго інструкції Сталіна, що тільки „Три потуги" мають підписувати договори, звязані з Балканом. Тепер Молотов хоче, щоби вичеркнути з протоколу все те, де він натякав чи годився, щоби при таких договорах були всі пять потуг, значить теж Китай і Франція, на що Сталін не дає згоди.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПРАВА, ЯКА СТАЄ СКАНДАЛОМ

Коли ми беремо в оборону нещасних українських скитальців, що опинились в Німеччині під американською та британською окупаційною владою, то треба памятати, що те нещастя не тільки досягає українців, але теж і многі інші народи. Бо так є, що тепер в Европі є повно народів і повно держав, над якими зависло совєтське марево. А де тільки совєтські впливи, туди вагаються люди вертати, бо надіються переслідувань, депортації, тюрми, а то й смерти.

Так є, що між тими нещасними людьми, що не можуть вертати на рідну землю, є мабуть таки найбільше українців. Та хоч українці виставлені на найбільше мучеництво, колиб вернули, то виходить, що можні світа ледви чи дуже обзивалисяб за ними, будучи під пресією Совєтів. Змякло би хіба серце когось з американських вояків з українського роду, колиби бачив нужду людей з його крови. Може обстав би й інший вояк, оскільки його сили, колиб бачив, як тих людей побивають і силою заганяють на троки, приготовані совєтськими аґентами. І то булоб усе!

Правда, протестувалиб американські чи канадійські українці, раз, другий, чи третий як це вони і роблять, але ледви, чи це малоб дійсний вплив. Зате, на щастя, заважує на цій траґічній проблємі більше те, що через неї терплять і такі народи, що мають великі впливи. От пані Елеанор Рузвелт згадує у своїй ґазетярській колюмні про траґедію тисячів жидів, що є в Европі на німецькій території теж скитальцями. Пише, що їх вважають „німецькими громадянами" і як таких їх трактують. А прецінь, пише пані Рузвелт, ті люди стільки витерпіли від націстів! При тому вона теж згадує, що є ще й інші народи, біженці, з інших національностей, що витерпіли за свої релігійні та політичні переконання теж і від націстів, а їх тепер трактується як ворогів. А прецінь, пише пані Рузвел, вони не є нашими ворогами, безогляду на те, якої вони національности і релігії!

З таких голосів виходить, що те, що тепер діється з біженцями в Европі, в першу чергу через натиск Совєтів, є просто скандалом і відбивається теж погано і в Америці. Пишуть-жеж американські вояки, як їм встидно виконувати обовязки совєтських наганячів! З другого боку доходять вісти про такі сцени, де американські вояки вживали палок і зброї, щоби таким чином помогти совєтським аґентам забирати силою людей з таборів.

Отже стає уже загально відомим, що є в Европі велика маса людей, яка не може вертати під Совєти, чи в краї, де є про-совєтські режіми, що діють на прикази Москви. Ті люди натерпілись як від націстів, так і комуністів. Чи можна їх тепер трактувати як прихильників націстів і як таких віддавати в руки червоних режімів на муки чи смерть?

А так є, що віддають. А так є що уступають Совєтам і в тій справі щораз більше і щораз далі.

Ці уступки це великий удар в гуманний бік Америки і Анґлії.

„Двуглавий орел" у зміненім виді

Назва „Двуглавий орел" нагадує чорносотенну орґанізацію „Союзу русских людей" сперед першої війни, яка поширяла серед населення в бувшій царській Росії гасло „Бий жидів та інтеліґентів" і так „спасай Росію". Погромницькі походи цеї орґанізації остануть на все в памяти тих людей, що їх пережили.

Живуче покоління є свідками таких погромницьких затій Червоної Росії, якої не всилі були уявити собі навіть найбільші песимісти. Вісти з Европи звідомляють, що навіть на терені американської окупації большевицькі банди впадають до таборів інтернованих скитальців, схоплюють їх силою і вивозять до території, окупованої совєтськими військами.

Наґінка, яку переводять большевицькі ґазети не лише в Европі, але й тут, у свобідній Америці, на людей, які хочуть зберегти хоч основні засади етики й людської гідности, доходить до правдивих оргій. Те, що діється в робітничих орґанізаціях під опікою комунізуючих „босів", нагадує хіба приготування підпольних заговірників для захоплення влади у свої руки.

Це все, зрештою, звісні речі і над ними нема потреби довше призадумуватися. Загально хіба треба сказати, що це видима форма большевицької діяльности і проти неї ще можна боротися якимись законними способами. Є це одна голова теперішнього совєтсько-російського вірла.

Від часу признання в Совєтах права громадянства для колишньої Російської Православної Церкви починає виставляти цей орел вже й другу голову. Таку голову, якою колись послугувалася царська Росія в боротьбі проти інородців і проти всяких змагань до свободи. Це є відновлена діяльність згаданої церкви. Досі не знати ще, яких засобів буде вживати ця нова совєтська установа, але вже слідно солідну підготову до її „праці". Коли після вибору московського патріярха Російської Православної Церкви під опікою червоних диктаторів американські православні єпископи на зїзді в Шікаґу не хотіли підчинитися під накази нової совєтської церковної влади, тому, що вона настановлена за вказівками Совєтів, московський патріярх Олексій негайно рішив вислати в Америку свого заступника, архиєпископа теж з іменем Олексія, для переведення злуки американської Російської Православної церкви з матірною московською церквою.

Перший крок цього делеґата обновленої Російської Православної Церкви вказує теж і на його місію. Звісно, що большевицька влада в самих початках розбила колишню Російську Православну Церкву на цілому світі і проголосила, що „релігія це опій для народу". Ні сама влада, ні ніхто з чесних людей не заперечував, що її напрям безбожницький.

Це теж відомі речі. Але як до Ню Йорку в неділю 16. вересня прибув висланник московського патріярха, то на його привитання вийшов на летунський майдан самий ґенеральний совєтський консуль з Ню Йорку. У понеділок 17. вересня відбувся в честь архиєпископа Олексія обід, на якому між 35 запрошеними гістьми був ґенеральний совєтський консуль Михайлов, віцеконсуль Казанев і секретар Федоров. Колиб совєтська влада мала намір мати присутного на бенкеті лише якогось шпига, то на це не потрібно аж приявности ґенерального консуля. Ясне, що тасама влада, котра проголосила, що „релігія це опій для народу", тепер сама хоче послугуватися цим „опієм" для своїх цілей і тому дає свою апробату на діяльність московського делеґата. Ясне теж, що як совєтська влада дає тайні вказівки для погромницьких большевицьких орґанізацій в цілому світі, ця влада не може бути християнською і давати етично-моральні вказівки для свого другого органу, тобто для відновленої християнської Російської Православної Церкви.

Що так воно є, пізнати хоч би з промов, які виголошено на витальнім бенкеті в честь Олексія. За звідомленнями ґазети „Новое Русское Слово" архієпископ Олексій був дуже коротко, бо був змучений дорогою, і аж як він вийшов почалися промови на церковні теми у приявности ґенерального консуля. Найзамітнішу промову виголосив митрополит Венямин, який не згодився на рішення єпископів на зїзді в Шікаґу і мабуть йому треба завдячувати приїзд Олексія до Америки. Моральну вартість промови Венямина можна оцінювати з оцеї частини, яку передає дослівно приявний на бенкеті редактор „Н. Русского Слова":

„Русская церква" — говорив Олексій — „глядить на своє відношення до совєтської влади не як на відношення раба, а як нутрішно свобідна. Тут думають, що совєтська влада є перепоною для церкви, а я думаю навпаки: Господь Бог поставив совєтську владу для здійснення ще незнаних нам замислів... Я вважаю совєтську владу, як настановлену Богом для довершення якихсь велитенських мирових плянів, з якими звязана і доля нашої православної церкви. Боже благословення зійде на них, хто буде підтримувати совєтську владу. Господь поставив совєтську владу і через неї обявляє свою волю..."

Зо становища віруючого християнина треба ствердити, що діяльність совєтської влади йде всупереч засадам християнської етики, опертій на Божім законі. Хто твердить, що совєтська влада настановлена Богом, тим самим одобрює протихристіянську діяльність цеї влади, отже заперечує теж моральність Божих законів. З того висновок, що промова митрополита Венямина має всі признаки простого богохульства.

У звіті про бенкет сказано, що він був уладжений „знаменито і „на русску широту". Коли до цеї „русскої широти" додати ще виголошені там промови, то приняття архиєпископа Олексія вийде як чергова орґія большевицьких циніків. Це ніщо інше, а признака, з яким цинізмом буде поширяти свої ідеї оця друга голова російського, тепер уже совєтського, вірла.

Зачувати, що кампанія делеґата московського патріярха має підкопувати теж і українську церкву в Америці.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of Svoboda (Liberty), published daily, except Sunday, Monday and holidays at Jersey City, New Jersey, for October 1, 1945.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Nicholas Muraszko, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the Svoboda (Liberty) and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal), 83 Grand St., Jersey City, N. J.

This newspaper is published by the Ukrainian National Association, Inc., a fraternal organization, duly incorporated under the laws of the State of New Jersey, under the supervision of the Supreme Executive Committee, whose names and addresses are as follows:

Nicholas Muraszko, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Dmytro Halychyn, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Roman Slobodian, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Gregory Herman, 80 W. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.
Maria Malevich, 344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
Nicholas Muraszko, Business Manager, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owner is: Ukrainian National Association, Inc. (a fraternal organization) (no stockholders), 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is ---- 12,800

NICHOLAS MURASZKO, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 20th day of September, 1945.

WALTY STASIG, Notary Public

(Seal) (My commission expires June 1, 1948).

Зиск і втрата в часі страйку

Робітництво привикло дивитися на страйк, як на засіб економічного зиску для кожного робітника поодиноко. Цей погляд міг бути оправданий ще навіть в таких недавніх часах, як перед останньою війною. Одначе роки 1940-1945 основно змінили цю справу і її треба розібрати не лише з точки краевої господарки, але теж і з точки добробуту кожного громадянина окремо.

Стоїмо при тому, щоби робітник постійно добивався кращої долі. Питання заходить тільки щодо цього, яких уживати способів, щоби ту ціль осягати. А в тому: Чи страйк є нині завжди найкращий спосіб у тих змаганнях. Багато людей є того погляду, що страйк є найдорожчий засіб боротьби робітника за поліпшення добробуту. А наділі страйк є останнім, і то крайним засобом, який можна порівнати хіба із нутрішною війною.

Пригляньмося такому положенню:

Америка щойно покінчила війну, зискала небувале досі значіння у світі і пішла на міжнародне торговище до Лондону, щоб там стати заступником і оборонцем найвищих ідеалів людства, тобто свободи, демократії, економічного добробуту всіх людей. На торговицю прийшли і представники режіму, який хоче валити якраз оті великі ідеали і завести політичну неволю і порабощення кожної одиниці Якраз в цім моменті, наче під ударом чародійної ліски, вибухають в цілому краю страйки. Це причиняється до замішання, і провідні державні мужі не можуть через те звернути свою увагу на оці міжнародні переговори в такій мірі, як цього вимагає інтерес Америки. Світові конкуренти з того користають і накидають свої давно хитро придумані замисли. Кільки зусиль треба було, щоб Америку поставити на тій висоті, на якій вона щойно станула і яка то велитенська шкода, коли внаслідок нутрішного замішання паде її престіж?

Це так у закордонних відносинах.

Тепер згадаймо ще й про нутрішнє положення нашого краю. Скінчилася війна, уряд склав пляни реконверзії. На її переведення треба часу й терпеливости. Для самої реконверзії треба теж праці, бо переміна воєнних підприємств на мирні мусить бути виконана з одного боку людським мозком, з другого боку людськими руками. Нагло приходить застій у праці. Насувається питання: Хто то вложить працю, щоб перевести реконверзію? Звідки взяти робітника, коли він пішов на страйк? І звідки то прийдуть фонди, щоб виплатити підмогу безробітним вчасі страйку; щоб нагородити втрати підприємств за час застою в перерібці фабрик; щоб покрити кошта підвишки життєвих продуктів, які мусять прийти, коли на ринку їх обмаль, і т. д.

Ці і тим подібні втрати не дадуться виказати цифрами, бо їх ніхто не всилі зіставити. Але от приклад зо страйку послугачів при елевейторах в нюйорських будинках: лише тому, що робітники не дістають заплати вчасі цього страйку, федеральний уряд тратить кожного дня по $8,000,000 податку. Це обчислює самий уряд. Водночас оприлюднює, що 350 бюрових робітників в податковім департаменті на долині міста не можуть дістатися до роботи і бюра замкнені. Ці клерки дістають від держави місячну плату і самі нічого не тратять, але час їх роботи ніхто не заступить. Кажуть, що в такий спосіб два й пів міліона робітників не працюють, а всі вони мають право до платні за час, що пропадає не з їхньої вини. Кілько то втрати лише через недопущення робітників до праці? Додаймо до цього це, що Ню Йорк живе з гостей, які прибувають сюди з цілого краю, а тепер готелі й бизнесові доми майже замкнені, то яка це втрата для міста і для бизнесу? Подібне положення панує і в інших ділянках праці, де вибухли страйки.

Втрати терплять усі: держава, громадяни, підприємці, робітники і загалом публичний інтерес. Пригляньмося докладніше, хто тратить більше, а хто менше. Злучені Держави перед війною мали великий плинний маєток — значить такий, який можна переміняти кожної хвилини на гроші, або й самі гроші — і лише 10 частина всього населення була власником 90 відсотків цього маєтку. Війна переміняла цей стан. Це виявив недавно Тед. Р. Ґамбл, краєвий директор Дивізії Воєнних Фінансів з департаменту скарбу. На підставі його обчислення приходимо до висновку, що майже половина населення Америки має тепер у своїх руках плинний маєток краю. Отже, як робітник виходить на страйк, то він не лише приносить шкоду підприємцеви, але й самому собі.

Робітник тепер теж свого роду „капіталіст" і зуживає

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

(85) ——

Досі Безхатний говорив по фармерських околицях. Тепер довелося йому говорити в невеликому місті; в ньому він бував уже не раз. Приїхав туди по півночі. Доночувати мусів у готелі, а марнотратним не був. Не блукатиж глухої ночи містом, не зганяти з постелі сплячих господарів його попередньої кватири, де може вже його й не памятали. Хіба мало різних людей кватирує? Відчит мав відбутися за два дні. Безхатний думав перебути той час у людей, що його запросили, нехай за оплату, а їстиме в ресторані. Але показалося, що міщух не селянин!

Не бракувало у місті українських півінтеліґентів, всяких склепарів, ремісників. Було зо три інтеліґенти різних професій. Нарано пішов Безхатний блукати у пошуках домівки. Нікого там не застав. Розпитався в поліцая, де живуть такі то й такі люди, швидко найшов потрібне. У першому місці відчинила йому пані, вбрана по модному. Сказала, що чоловіка нема вдома, буде аж завтра. Безхатний з тим забрався.

У другому місці, власне не стало для Безхатного місця. Дім обширний, кімнат на десяток, а пристановища дасть Біг. Думав він, певно велика родина, де там! Усього двоє дітей! Йому чемно сказали, що в готелі для нього буде вигідніше. Добре розумів їх думку. Запрошений з відчитом — звичайний переходовий робітник, без дому й без родини. Нанесе до хати фармерських порохів, а може й дещо від порохів поганіше. А крім того, не знати, чи доходити в нього заплати. Гостинність ніби вимагалаб від плати відмовитися, тай скільки тої заплати булоб? Але бо в місті нічого даремно нема!

Нікуди більше Безхатний не пішов. Не схотів наймати на дві ночі кімнату у „простих" людей, не кривих. З останних кількох десяток мусів переплачувати кімнату в готелі.

По містах живуть занадто мудрі люди. Нічого дивного, що Безхатного засипали по відчиті повінню питань. Тільки питання ті запитуючі не дуже то оформлювали. Часто самий запитуючий не знав про що, властиво, він хоче довідатися? Питали, чи то правда, що покійний Петлюра був царським ґенералом? Чи правда, що історик Грушевський — міліонер? Чи правда, що Ленін зїдав по два фунти масла денно? Між десятками таких, нерозумних питань трапилося одне, скоріше прохання, пояснити: звідки пішла в Україні панщина? Запитуючий не ховав, що він симпатизує „робітничому", цебто комуністичному рухові. На отвертість Безхатний взявся отверто пояснювати:

— Панщина на українських землях не скрізь починалася однаково. Не однакові й причини її заведення. Інакше панщина зачиналася у Східній Україні, інакше в Галичині. В Галичині ще за останних українських князів селянин не був уже вільним. Властиво, він мав ще персональну волю, однак жив на боярській землі і за користання землею платив бояринові продуктами своєї праці, або самою працею. Образливе слово „смерд" повстало ще у княжі часи власне в Галичині. Західно українські князі й бояри у будові держави взорувалися на сусідні феодальні Польщу й Мадярщину. Витворилася у Західній Україні сильна землевласницька верства боярська, що коверзувала князями, князів навіть вішала, як от, наприклад, трьох синів князя Ігоря, — героя „Слова о полку Ігоря" — часто запрошувала то мадярів, то поляків помогти їм селянство приборкати. І коли Казимир Третій прилучив Галичину до Польщі, становище закріпощеного галицького селянства мало чим погіршилося. Погіршилося хіба тим, що за українських князів селян не переслідувано за віру, не гнали до праці у неділю й свята. Від тих часів панщина у Західній Україні тягнулася до 1848 року, більше пів тисячі літ. Економічне і національне польське гноблення поширювалося, охоплювало всі верстви українського народу аж до поділу Польщі...

У східно-українських князівствах боярська верства поводилася відмінно. Вважалася боярами князів, а не князівств і тому землями не володіла. Переходив з одного уділу в другий князь — з ним переходили його бояри. В залишений уділ приходив інший князь зо своїми боярами. Не встановлено і якоїсь границі між боярством та селянством. Здібний селянин часто-густо переходив у боярську верству, нікчемабоярин — у селянську. Смердом селянина ніхто не звав. Закони Ярослава і Володимира Мономаха ясно говорять про однакову відповідальність за злочини, як бояр, так і селян. Відмінний, правда, вимір кари. За вбивство боярина селянином, винний платить більше, чим боярин, винний смерти селянина. Нерівність, отже, відносна...

(Дальше буде).

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Робітничі проповідники про згоду в юніях

Ніхто не має такої нагоди добре пізнати важливість однакових прав і можливостей для всіх американців, без огляду на расу, чи національне походження, як Вилєм Ґрін — голова Американської Федерації Праці — та Филип Морей — голова Конгресу Індустріяльних Організацій. Ці два провідники найбільших робітничих організацій в цій країні знають, який вплив має на зорґанізоване робітництво, як рівнож на цілу країну, дискримінація проти нігрів, мексиканців, жидів, чужинців та інших меншинових груп. Обидва вони недавно висловилися в тій справі.

„Американські робітники — чоловіки й жінки — розбираються в справах", пише Вилєм Ґрін в місячнику Американської Федерації Праці. „Вони цілком ясно розуміють і визнають, що та юнія, яка працює згідно з демократичними принципами та в свою політику не допускає расових чи релігійних упереджень, має під собою добрий, т р и в а л и й ґрунт. Вони добре усвідомлюють, що та організація, члени якої піддаються упередженням і яка обмежує своє членство тільки до певних расових, чи релігійних груп, сама собі шкодить у творенні єдности та порозуміння. Якщо якась юнія обмежує членство зогляду на расу, релігію чи походження, вона тим самим помагає творенню проти-робітничої армії, яка може бути використана ворогами робітництва в боротьбі проти робітничих юній, для ослаблення колективних догод та їх наслідків".

В тій-же статті В. Ґрін пригадує всім, що Американська Федерація Праці, на своїй конвенції 1944 року, одноголосно осудила расові й релігійні упередження й обмеження та ще раз делегати заявилися за те, щоб А. Ф. П. „продовжувала і поширювала добру працю, яку розпочала, щоби принципи робітничої рівности всіх людей були встановлені по цілій країні".

„Це завдання лежить на кожній юнії, на кождому робітникові, що є членом тої юнії", каже В. Ґрін. „Не сміємо вагатися, не сміємо програти. Ми повинні змагатися за збереження американських принципів та американського способу життя. Всі працюючі чоловіки й жінки повинні навсе відвернутися від расової, релігійної дискримінації та направити свої погляди до свободи, рівности, демократії. Упередження, нетолерантність є злочином проти демократії".

Филип Морей в своїй заяві звертає увагу на факт, що „С. І. О" не дивиться на расове, чи національне походження своїх членів. При тому згадує, що найбільш діяльним з окремих комітетів тої організації є краєвий комітет по боротьбі з расовою дискримінацією, який уділяє багато часу на пояснення становища „С. І. О." в тій справі. „С. І. О." вірить... як вірили творці республики, що всі люди сотворені свобідними і рівними, та що їх права не можуть і не сміють бути відібрані від них", каже Ф. Морей. „Ми тримаємось цього становища не тільки тому, що віримо в справедливість для цілого нашого народу, хоч як це є важним в нашому щоденному житті, але також з чисто практичних міркувань. Дискримінація проти якоїсь одної ґрупи, чи частини, нашого населення — чи навіть проти якоїсь особи — загрожує безпеці нас всіх. Робітники-юнійні пізнали це з гіркого досвіду. Практика ділити, а тоді покоряти, є також старою як і сама експльоатація. Від світанку історії вона була найбільш вживаною зброєю в арсеналі тиранії. Юнійні чоловіки й жінки, які боролися проти експльоатації, знають як вживалася та зброя, аби розєднати, обезсилити їх, викликати боротьбу поміж ними, замісць єдности для поліпшення свого положення".

Загально відомо, що все ще істнують юнії, які терплять незгоду, викликану дискримінацією. Проте впродовж останнього року були три вироки вищого суду, які може змінять поведінку яких двадцяти чи більше юній (деякі з них незалежні), які ще не завели рівного відношення до нігрів, жидів та інших меншинових расових чи релігійних груп. Найвищий суд в Злучених Державах одноголосно одобрив закон стейту Ню Йорк, яким забороняється расова дискримінація в юніях та визнав, що з законного становища організація „Рейлвей Мейл Ассошієйшен" є юнією. Другим, також одноголосним рішенням тогож найвищого суду, уневажнено контракти поміж південними залізницями та юніями, на основі яких нігри-опалювачі не мали права на колективні догоди. Найвищий суд стейту Каліфорнія одноголосно уневажнив догоду про „закриту майстерню" („клозд шап"), яку заключила юнія „бойлермейкерс" аж до часу доки юнія не перестане тримати нігерських робітників в окремих відділах без права голосу.

Ф. Морей має добру підставу закінчити свою заяву такими словами: „На будуче „С. І. О." зобовязується всіма своїми засобами — і силою та доброю волею шести мілїонів працюючих чоловіків і жінок вести боротьбу проти підлих вчинків дискримінації. Провадячи цю боротьбу наші члени свідомі, що це не є боротьба тільки за справедливість, але також за їх соціяльні та економічні інтереси, за інтереси цілого народу".

Становище, яке зайняли обидва провідники робітничих юній в справі примінення демократичних принципів по відношенню до всіх американців, без огляду на їх расу, віру, чи національне походження, є подібним до того, яке зайняв президент Труман в посланні до конгресу на початку вересня.

Президент писав: „За роки воєнної продукції ми зробили значний поступ в боротьбі з упередженнями, які викликали дискримінацію проти меншинових груп".

„В добу перебудови й після неї ми повинні прикласти всіх зусиль, щоби продовжувати цей американський ідеал. Це є одна з основ нашої політичної фільософії і повинна бути складовою частиною нашої економіки.

„К о м і т е т Справедливого Прийняття на Працю продовжає існувати в добу перебудови. Я вже домагався, щоби законодавчим шляхом затверджено Комітет Справедливого Прийняття на Працю як постійну організацію. Я знова доражджую це зробити".

Загальна Рада — ФЛІС.

свій власний маєток. А це неабиякий маєток. Тед Гембл обчисляє, що всього плинного маєтку є в Америці 160 білїонів долярів, а з того 100 білїонів дісталося в руки таких, які перед війною не мали нічого. Цей маєток находиться або готівкою в банках, як ощадності зложені вчасі війни, або в бондах, закуплених громадянами вчасі 7 кампаній. Цей величезний плинний маєток зуживається вчасі страйків в різний спосіб: чи то на прожиток, чи на закупно домашньої обстанови, чи на забави вчасі вільного часу, а свіжий гріш не прибуває, бо його може дати лише праця.

Це втрати зо страйків, подані лише в загальних начерках для людей, що вміють думати.

Не обговорене ще друге питання: Які зиски? Це можна буде обрахувати аж по скінченню страйків і над цим працює статистика безупину. Загально можна дати таку відповідь: Зиски такі, що вся публика вчиться, як на майбутнє підходити до такої важної справи, як економічна боротьба. Бо мусить найти способи, щоб за поліпшенням матеріяльного становища не хапатися аж такої крайности, якою є промислова війна, тобто страйк чи локавт.

ЩО ПИШУТЬ?

СКИТАЛЬСЬКЕ ГОРЕ.

(Лист, поміщений в литовському щоденнику „Навіенос" в Шікагу 20. вересня).

Лист писаний у Мангайм, у Німеччині, 8. вересня 1945. Написано там:

Совєтська репатріяційна комісія появилася в Майнгаймі першого тижня в серпні. Спочатку комісія зігнорувала людей, що походять з Балтійських країв, а взялася до українців і вірмен. Наслідок того був такий, що декого з тих „політруків" (політичних інструкторів) потурбували скитальці, озлоблені на спроби забрати їх під російську адміністрацію.

Та політруки не дали за вигране. Коли українці зібралися поза таборами, вони почали їх нападати у промовах, а потім і чинно зневажати та побивати, як хто нерадо їх слухав. У неділю 3. вересня політруки пробили кількох українців-скитальців. З них один помер і його похоронено на цвинтарі в Мангайм.

Директор табору п. Томашек кількакротно впевняв інтернованих у таборі, що нікого не будуть силувати вертатися до краю. Одначе провідник табору для освітних справ п. Молде сказав опісля, що декого присилують. Внаслідок того люди попали в подендрування. Дня 5. вересня вивішено оповістку в українській частині табору, що в год. 7. ввечір дня 6. вересня всі українці і вірмени із східних країв мають явитися з клунками на українсько-вірменським блаку.

Це був знак для українців, щоб вони вивтікали — у числі 1,000 осіб — і поховалися в місті. Оставші українці створили сторожу і пильнували, щоб нікого не дати арештувати без підстави. В означеним часі площа наповнилася народом, але вони не принесли пакунків. За яку годину компанія американських вояків під проводом офіцирів і трок з американськими військовими полисменами заїхали на майдан. Усі були узброєні у кріси. За якийсь час прибули політруки. Вони порадилися з представниками УНРРА і американськими офіцирами і відїхали.

Тоді американські офіцири дали воякам розказ і вони окружили вірменський блак, вимахуючи крісами. Так зіпхали вояки товпу на край площі. Саме тоді прибули троки і американські вояки ними до бараків. Незабаром почали скидати клунки скитальців на троки і ввійшли за далися чути крики вояків і плачі жінок. Деякі люди почали тікати з площі, але американські вояки при помочи крісів завернули їх назад. Один чоловік скочив з вікна бараку і зломив собі ногу.

Негайно введено першу ватагу дітей і жінок з бараків, а за ними йшли вояки з клунками й валізками. Коли пакунки покидали на троки і почали всаджати жінок, дві жінки зомліли. Приключений лікар ствердив атаки серця. Ті жінки, що вже були на троках, почали зіскакувати, а інші почали кричати.

На цей крик зібрані українці стали в обороні жінок. Вояки почали обкладати крісами мужчин, декого потовчено і потратовано... Один американець вистрілив у повітря. Зчинився плач і голосіння, один українець обнажив свої груди і показав: „Тут стріляй!". Його потовкли, одного арештували, коли він не дався посадити на трок. Після довшої схватки і бійки деякі жінки помліли і їх почали відтирати. Декого взяли до шпиталю. Зловили теж одного українця, як він пробував втікати через пліт. Коли його вхопили, він так завзято боронився, що треба було сили і побоїв, щоб його втихомирити.

Серед того всі інші скитальці, мужчини й жінки, позбігалися на місце схватки, товпа окружила американців і вигукувала: „Чи це демократія? Чи це свобода?" Вояки кинулися забирати вірменських жінок на троки.

Та по якімсь часі американські офіцири зрозуміли, що опір людей завзятий і тоді видали приказ опустити троки і звільнити стероризованих людей від нагінки. Пан Молде казав людям зібратися на віче і заявив їм по англійськи — опісля це перекладено по російськи — що він бачить, що люди не хочуть вертатися до свого краю. Він теж сказав, що це не на місці, щоб американські вояки, які перебули геройську кампанію в Африці і на інших фронтах, почали бійки з цивілями. Але оправдав їх тим, що вони вояки і мусять слухати розказу. Потім заявив, що нема примусу вертати до краю, але остаточне рішення прийде за 3—4 дні. Але ті українці, які не хочуть вертати, мусять вернути до табору і зазнати такої самої долі, як і місцеве німецьке населення, а не будуть мати ніякої помочи зо світу. Тоді українці й вірмени ще раз написали письмо до американської квартири у Франкфурті і вислали делеґацію з паперами, а УНРРА прибила їм печатку. Хто не дістане печатки від УНРРА буде мусіти йди до великого табору в Штутґарті, а звідси його повезуть насилу до краю.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СЕҐІНАВ, МИШ.

Побут організатора У. Н. Союзу.

У четвер 6. вересня загостив до нашої місцевости організатор У. Н. Союзу гром. Дмитро Білецький. Через секретаря Ол. Варяна він познайомився з іншими відділовими урядниками і вони заповіли зібрання членів відділу 309 і нечленів на суботу в домі секретаря. Прибуло 10 членів і кілька інших і їм пояснив організатор ціль організації та переповів коротку історію У. Н. Союзу і його діяльности. Сказав, як то Батько Союз своїм дітям помагає, а як теж народну справу підтримує сама організація і її члени. Згадав про наше положення тепер і заговорив за старий край, його визвольні змагання і недолю. Очевидно, що візвав до організації нових членів, особливо молоді, бо то в „єдности сила". А також треба комусь перебрати організацію і майно Союзу. У неділю 16. вересня прибув ще контрольор д-р А. Т. Кібзей як лікар і так відділ придбав при праці організатора 4 членів.

Вчасі зібрання 8. вересня говорив ще п. Теодор Федусь на тему: „Свій до свого", тобто про те, щоб вписуватися до своїх рідних організацій. Усіх членів за часів праці п. Білецького дістав наш відділ 19. Перше було 21, тепер маємо 44, з них є 26 дорослих і 18 дітей.

Ева Кінаш, предс.;
Адольф Ярема, касієр;
Олександер Варян, секр.

МІСТО НЮ ЙОРК.

Концертова програма на радіо-балі.

Розбавлену ціло-тисячну публику, переважно молодь, спонув господар радіо-балю Роман Сурмач у неділю 23. вересня в салі Вебстер Гол, щоб заголосити концертову програму, притримуючися засади, щоб у забаві була втримана гармонія і щоб не забути теж і за духову сторону. Програма випала довше, ніж була намічена, але це забаві не пошкодило. Заключення таке, що публика була вироблена і вміла приноровитися до потреб.

Програму виповнили: симпатичний Дівочий Хор з 20 членок в народних українських строях під управою С. Марусевича. Хор відспівав по половині українські народні пісні в аранжеровці Михайла Гайворонського і англійські, аранжеровані самим диригентом. У хорі відзначалася солістка-сопран Текля Паращук. „Веселе Тріо", дві сестри-співачки Свідонович, учениці Марії Гребенецької і Юрій Татарів на гітарі, виконали низку українських куплетів, а це новість на українській сцені; танцюристична група (8 дівчат і 2 хлопці) „Денс Юкрейн" під управою Анни Яловеґи списалася якслід своїм звичаєм. Кульмінаційною точкою був дует: Марія Полиняк і Маріян Масняк з фортепіяновим достроєм у руках Ольги Дмитрів.

Панна Полиняк була на висоті свого голосу і темпераменту, п. Масняк виказав дуже ніжний тенеровий голос. Решту доповнила орхестра І. Семанія.

Р-р.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

21. вересня, 1905.

НОВИЙ РЕДАКТОР „ПРАВДИ"

Новим відповідальним редактором кацапської ґазети „Правда" назначений Адам Филиповський. Бувший редактор Віктор Гладик назначений тепер „неотвітальним сполредактором".

ПОРАДА ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ ІНТЕЛІҐЕНТІВ.

Нам нераз трапляється діставати листи від інтеліґентних людей з Европи з бажанням виїхати до Америки і тут працювати для добра українсько-американської громади. Звичайно такі люди запитують, яку роботу вони моглиб дістати та просять прислати їм гроші на шифкарту. Нам неможливо зосібна кожному відповісти, тому оцею дорогою напишемо загально: в ніякій орґанізації нема грошей на позичку на шифкарти з Европи до Америки; жаден інтеліґент не повинен вибиратися до Америки без знання анґлійської мови; без того не зможе тут найти праці, а фізична робота в Америці така важка, що европейський інтеліґент не має про це поняття. З другого боку американська Україна ще така слаба, що крім попів і дяків і декілька людей при редакціях жадного утримання українському інтеліґентови дати не всилі; правда, для неосвіченого чоловіка, який привик до тяжкої праці, Америка — це рай збоку матеріяльного; для інтеліґента, особливо бідного — це пекло.

РУССО-СЛАВОНІЯН БАНК У НЮ ЙОРКУ.

З Денвер, у стейті Колорадо, пише Мойсей Курилів, що він переслав $45,87 через Руссо-Славоніян Банк, заложений ще 1894. р. в Ню Йорку М. Волкаєм, братом угро-руського священика о. Е. Волкая, але ці гроші ще досі не доручено до адресата в краю. Він запитував про ці гроші інших основників банку, як о. Волкая в Бруклин та його приятеля о. А. Товта з Вилксбері, але ніхто не дає вияснення.

ФРАНЦУЗ ПРО УКРАЇНКИ.

У Парижі вийшла книжка по французьки під заґ. „Всі жінки". У ній описує автор Амадей Віньоля характер жінок різних народів. Він згадує і про українські жінки і порівнує їх з московськими. Між московкою і українкою — каже автор — є вічний контраст півночи і полудня. Підсоння України тепліше, сам край привітливіший, більше мрійний і сентиментальний. Московка любить беспечність, українка любить спокій. Вміє цінити родинні втіхи, а таксамо враження, які відносяться до краси природи. З природи українка більше свобідна і виходить заміж з любови. Українські народні пісні величають не мужчину, а красу жіночу. Молоді дівчата співають українські пісні хором на вечерницях. Вони мають прегарний стрій, який автор докладно описує. Вони теж мають прегарну будову тіла, а запорозькі козачки це справдішні моделі.

ДИВНІ НОВИНИ

Перегони винахідника автомобілів.

У Дні Подяки відбудеться в Шікагу обід у честь співвинахідника автомобіля, Френка Дюрієйа. Його брат Чарлз і він самий придумали, збудували і пустили в рух перший газоліновий автомобіль в Америці в 1893. Перед 50 роками, якраз у День Подяки 28. листопаду 1895 оба Дюрієї виграли перші перегони авт, які відбулися на просторі між Шікагом і Івенстоном дорогою засипаною снігом. Пересічна швидкість автомобіля була 7 миль на годину. Простір перебули братя в 7 годинах і 53 мінут.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

Як працює лабі?

(Лабі — це рак в законодотному тілі, який точить його вже довгі літа).

Кілька літ тому Ришард Нюберґер, журналіст на тихоокеанському побережжі, захотів бути послом в леґіслятурі стейту Ореґон. Коли його вибрали і він почав законодатну діяльність, жіноча організація просила його перевести закон, на основі якого булоб заборонено ставити при дорогах оголошення. Жінки казали, що такі оголошення псують красу природи і без них можна обійтись.

Не маючи практичного досвіду, Ришард Нюберґ послухав голосу жіночої організації і почав робити заходи, щоб при головних дорогах в Ореґон оголошень не було можна ставити. Молодий посол не знав, що саме його за це чекає, але дуже скоро довідався. Реклямові підприємства страшно на нього обурились, бо колиб справді йому вдалось перевести в леґіслятурі закон про заборону оголошень про головних дорогах, то реклямові підприємства втратилиб великі прибутки. Вони пустили на посла Нюберґера своїх лабіїстів і почалась така коломийка, про яку йому ніколи не снилось. Форсуючи законопроєкт про заборону оголошень при головних дорогах в стейті Ореґон, Нюберґер думав, що він робить це для добра загалу, але як тільки справа пішла в рух, то юнія малярів, що малювали придорожні оголошення, виступила проти нього з протестом і назвала його „ворогом робітників". Пізніше молодий посол зачав діставати листи від вдів і сиріт", які доводили, що реклямові компанії наймають в них місце на оголошення, і що це є їх одинокий дохід, без якого вони помруть з голоду. Закон про заборону голошень при дорогах є непотрібний і шкідливий. Нюберґер дістав в цій справі багато телеграм і протестів, а преса також почала тягнути за реклямовими компаніями.

Нюберґер зразу не знав, що робити. Він був переконаний, що його законопроєкт був добрий, і що загал був за тим. Але біда в тім, що загал не був зорганізований і лабіїсти вбили справу. Його законопроєкт провалився і реклямові підприємства далі запаскуджують дороги крикливими оголошеннями.

Ореґон стейт не є одиноким, де лабі ділає в користь окремих груп і підприємців. Таке діється в кождій стейтовій леґіслятурі. В журналі „Дис Монт" є передрук в скороченій формі книжки Стюарта Чейса „Демократія Під Натиском" в якій говориться, що у Вашинґтоні лабіїсти роблять страшні річи. В 1930 році там було понад 400 лабіїстичних груп, які старалися впливати на конґрес в інтересі підприємців й різних стоваришень та організацій. Наприклад, були у Вашинґтоні лабіїсти, які хотіли переперти в палаті послів закон вдовичих пенсій по членах збройних сил, запропонований американським леґіоном; були лабіїсти від ветеранів заграничних воєн, які робили заходи, щоби ветерани дістали бонус; були також лабіїсти від краєвої федерації федеральних урядовців, які впливали на палату послів, щоби не стинала федеральним робітникам платню, тощо.

Крім вище згаданих лабіїстів у Вашинґтоні того року ділали такі, що обороняли інтереси американського автомобілевого стоваришення, стараючись, щоби сенат не підносив податку на авта; інші робили заходи, щоби не підвищувано податків на косметики, а ще інші пильнували інтересів патрольних підприємств.

Лабіїсти працюють дуже скрито і зручно. Звичайна публика навіть не знає, що за кулісами законодатної палати діють представники окремих суспільних ґруп і підприємств, які, між іншим, є знамениті майстри видумування гасел. Напреклад, АФП зводить законодатні бої під гаслом „американського стандарду життя", проти якого з певністю ніхто не відважиться виступити. Торговельна палата звичайно парадує під гаслом „вільного підприємства", а краєва асоціяція фабрикантів каже, що вона є за „американську систему", під яку можна підтягнути все, що хто хоче. Банкирська лабі спекулює на „вдовах і сиротах", а товариство американських видавців боронить своїх інтересів під гаслом „свободи слова і преси".

Лабіїсти завше заявляють, що вони є великі приятелі народу, що тільки „для нього працюють". Якби їм хто закинув, що так не є, то зі шкіри вилазилиб, доказуючи, як вони великі патріоти і як тяжко та безкористно працюють для добра американського народу.

Найбільше галасу счиняють лабіїсти тоді, коли певна група старається встановити ціни на свої продукти. Вони тоді пробують вговорювати громадянство, що це потрібно для того, щоби „запобігти нечесній компетиції", „вимести з торговлі надужиття" або „притягнути до порядку шахраїв". Розуміється, що шахраїв ніхто не буде боронити, а проти нищення нечесної компетиції також не можна виступати. Значить, що все є в порядку. Однак лиш не треба забувати, що коли торговці скотом намагаються у военний час обійти наложені державою ціни, то їхні лабіїсти нагло зачинають проповідувати „поворот до закону доставки й запотребування".

Лабіїсти діють вже віддавна і різними способами. Бувають випадки, що вони починають свою діяльність від того, що стараються вибрати свого чоловіка до конґресу й потім впливати на нього, щоби боронив інтересів даної групи підприємців. Якщо лабіїсти не беруть участи в передвиборчій кампанії, то вони тоді стараються напирати на вибраного вже конґресмена у Вашинґтоні. Буває і так, що лабіїстам приходиться впливати на уряд і переконувати адміністрацію, щоб інтерпретувала певні законопроєкти так, як цього потрібно людям, чи корпораціям, які лабіїсти репрезентують.

Колиж лабіїстам не вдасться вбити некористний їхним підприємцям законопроєкт, тоді вони роблять інакше. Зачинають крик, що такий то і такий закон є неконституційний. Починаються процеси і поки справа остаточно опиниться в найвищім суді, то підприємці набють кишені і не дбають, що з ним станеться. Кажуть, що продуценти електричної сили звичайно протягали процеси сім літ.

Пересічна лабі у Вашинґтоні складається з професіонального агента і кількох фаховців. Якщо агент має поручення переперти або вбити певний законопроєкт, то в першу черґу старається зорґанізувати групу послів, які повинні голосувати так, як цього потрібно лабіїстові. В відповідний психольоґічний момент посли одержують від своїх виборців стоси листів і телеграм, в яких вони домагаються, щоби їхній конґресмен, чи сенатор, голосував так і так. Це робить на послів велике враження, бо назагал вони не цікавляться законопроєктами і в часі дебати над ними звичайно сплять або читають газети. Конґресмени голосують за чи проти даного законопроєкту лиш тоді, коли — перше, на них напирають виборці, — друге, як вислухають арґументів за і проти даного законопроєкту на переслуханнях свідків в даній справі, і, третє, — коли на них напруть лабіїсти.

Найбільш небезпечні лабі у Вашинґтоні працюють скрито. Загальна публика навіть ніколи про таких не чує. Рафіновані лабіїсти ніколи на світло не показуються. Вони звичайно уряджують для конґресменів забави, обіди, запрошують гостей до себе, або стараються їх хвалити. Підкупства вже тепер мало буває.

Лабіїсти мають величезний вплив на законодавче тіло в Америці. Як в конґресі голосують над якою важною справою, то лабіїсти працюють день і ніч. Виборці прибувають до Вашинґтону в такому числі, що страшно подумати. А ті, що дома, засипають своїх конґресменів тисячами телеграм і листів, або викликають телефоном і кажуть їм голосувати за чи проти даного законопроєкту. Редактори місцевих газет і радіопромовці також не сплять. Починається такий дикий політичний танець, що конґресменови аж голова закрутиться.

Зачинають ділати політичні клюби, горожанські комітети, ліґи молодих виборців, незалежні громадянські кружки, тощо. Відзиваються фільмові зірки, провідниці жіночих організацій, місцева інтеліґенція. Одним словом кажучи, револющія. Виглядає, що увесь нарід є за, чи проти даного законопроєкту.

Коли ціла машина є в русі, то лабіїсти сидять тихо і підсміхаються. Хитріші з них звичайно виїздять з міста. Мовляв, це не ми зробили. То нарід сам так спонтанічно ділає. А наділі це їхня робота, за котру вони дістають гроші. Нераз буває і так, що коли лабіїсти не мають більшої опозиції, то стараються таку творити, щоби виглядало, що вони задурно грошей не беруть. Часами лабіїсти пускаються на провокацію. Наприклад, якщо вони заступають у Вашинґтоні такі підприємства, проти яких не можна нічо злого сказати, і проти інтересів яких нема більшої опозиції, то безчесні лабіїсти йдуть так далеко, що організують проти цього робітників, щоби мати нагоду показати своїм хлібодавцям, що лабіїсти їм дуже потрібні.

Дехто є тої думки, що якби лабіїсти менше дбали за свої власні інтереси і працювали чесно, то вони не булиб великою загрозою для нашого законодавства, бо нераз буває і так, що й доброї справи треба допильнувати. Але назагал так не є. Тому власне треба тямити, що як над певною справою є забагато крику, то це знак, що над нею працюють лабіїсти.

(„This Month").

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—о—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться 6. жовтня, в годині 7. вечір, в галі 74 Герис Еве. Обовязком кожного члена є явитись на ці збори. — Уряд.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 7. жовтня, в годині 12:30 пополудні, в Домі Від. У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 7. жовтня 1945 в год. 1. пополудні, в парохіяльній салі при Оклей і Кортес вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: Й. Доманьчук, предс.; М. Чорний, секр.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

КОНКУРС

УКР. ГР. КАТ. ПАРОХІЯ Преч. Діви Марії в Мікіз Ракс, Па., пошукує іспитованого **ДЯКОВЧИТЕЛЯ**, доброго диригента українського хору, професора діточої школи, уладжувати підприємства на всі оказії. Посаду може обняти зараз. Голоситися треба на парохіяльну адресу:

ST. MARY'S UKRAINIAN GR. CATH. CHURCH

116 Ella St., McKees Rocks, Pa.

МАЛИНОВСЬКОГО МИХ. пошукує Малиновський Стефан, **ЛУЧИШИНА ІВАНА** пошукує Скробач Іван, **КУБАРИЧА ІЛЬКА** пошукує Гривнак Волод., **ЛУЧИШИНУ ОЛЕНУ** пошукує Скробач Роман, **СКРОБАЧА МИХАЙЛА** пошукує Скробач Григорій, **ТРЕТЯКА ВАСИЛЯ** пошукує Грицишин Василь, **КОРОЛИШИНА СЕМЕНА** пошукує Королишин Дмитро і Василь, **ГРИВНАК АННУ СИНОГУРСЬКУ** пошукує Гривнак Теодор, **ДУХ МИХАЙЛА** пошукує Дух Дмитро, **СЕМЕГЕНА МИК. і ІЛЬКА** пошукує Горянський Микола, **ЛОТОЦЬКОГО ПЕТРА** пошукує Карпишин Василь, **СКУЛЬСЬКИХ МАРІЯНА і МАРІЮ** пошукує Скульський Остап.

Всі походять з Рогатинського повіту. Вище вименених осіб прошу зголоситись до:

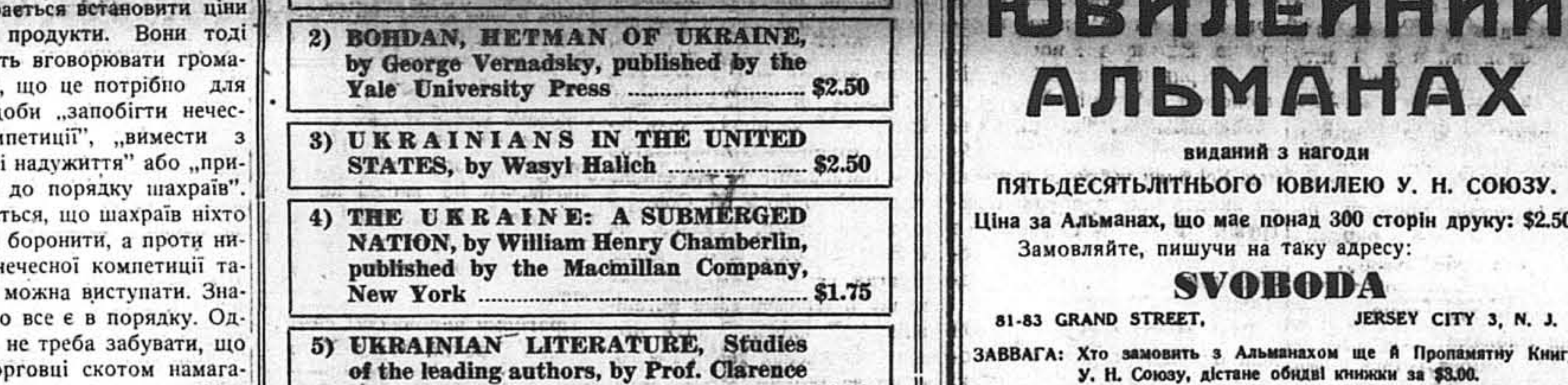
ALEXANDER KOCOPY

9741 — 91 Street,

Ozone Park 17, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1255. Убивство.

„Коли я тебе знищу" — глумив собі Брекевз — „я подамся на полудне і віддам мій новий вибуховий матеріял німецьким агентам".

„Ба, а чи ти не британський громадянин?" — запитався Тарзан. „Десія сказала мені, що ти прийшов сюди з Лондону".

„Я, був німецьким шпигом з підробленими паперами. Я став асистентом славного хеміка, лорда Ротинга".

„Коли він винайшов нові засади вибуху, я вбив його. Опісля я втік сюди, щоб іти слідами його слави".